

EDUCACIÓ FÍSICA. QUO VADIS?

Alfredo Bone Pueyo, Director General d'Esports de la Comunitat Autònoma d'Aragó

Com serà l'Educació Física de l'any 2000?, què podran aportar les ciències de la motricitat humana a la formació i educació de l'individu? quin paper jugarà el sistema educatiu a la vida de l'home i a la societat en general?

Aquestes són algunes de les preguntes que, probablement, ens fem molts dels professionals de l'Educació Física que mirem cap el futur pretenent trobar respostes a les nostres preocupacions d'avui.

Tanmateix però, cal pensar si les respostes a alguna d'aquestes preguntes o una aproximació a les mateixes, no és fàcilment previsible avui, sense necessitat d'acudir als recursos de la ciència ficció, com la psicohistòria d'Asimov que tracta de predir el futur basant-se en l'experiència històrica acumulada i la seva anàlisi estadística. És evident que la realitat que vivim avui és el fruit del passat recent i també el llunyà. L'Educació Física dels 80 ha estat la conseqüència, entre d'altres coses, de l'evolució social i política del país en els darrers 60 anys, i en especial de l'evolució de l'Educació Física i l'Esport en aquest període.

Pot ser molt clarificador aturar-se en una breu anàlisi dels aconteixements esdevinguts en els darrers anys, ja que ens poden menar a comprendre millor la realitat actual i les circumstàncies que, probablement, definiran el futur. Entre el 1919 i el 1960, es produeixen una sèrie de fets molt significatius: en els anys 1919, 1933 i 1941, es creen la

Escuela Central de Gimnasia del Ejército (Toledo), la Escuela de Educación Física de la Facultad de Medicina de Madrid i les Academias Nacionales "José Antonio" i "Isabel la Católica". L'any 1934 es va abolir l'obligatorietat de l'Educació Física a l'ensenyament, vigent des del 1879, restablint-se l'esmentada obligatorietat en els diferents nivells de l'ensenyament mitjà, primari i universitari en els anys 1938, 1945 i 1947. Durant tot aquest període, l'Educació Física com a matèria educativa està sempre a càrrec de diversos organismes aliens al Ministeri d'Educació (aspecte que no es resoldrà fins els anys 80). D'altra banda la gran necessitat de tècnics determina una enorme proliferació de titulacions, arribant-se, a comptabilitzar més de 150 títols diferents que capaciten d'alguna manera per a la docència de l'Educació Física, però no n'hi ha cap que tingui caràcter acadèmic.

En la dècada dels 60, es promulga la primera Llei d'Educació Física (1961), un dels fets més destacables de la qual és la creació de l'INEF que començaria a funcionar el 1967, i la creació de la Junta Nacional d'Educació Física el 1963 que té per objecte la coordinació dels diferents organismes que intervenen d'alguna manera en l'Educació Física, coordinació que no s'aconseguiria mai.

En els anys 70 es produeix la unificació de les tres escoles d'Educació Física a l'INEF i els més de 2.500 profes-

sors d'Educació Física que es formen en aquesta dècada, constitueixen una nova generació de professionals que tenen una formació acadèmica de nivell universitari, bé que no reconeguda com a tal, i que contribueixen d'una manera decisiva a canviar la imatge de l'Educació Física i del professor.

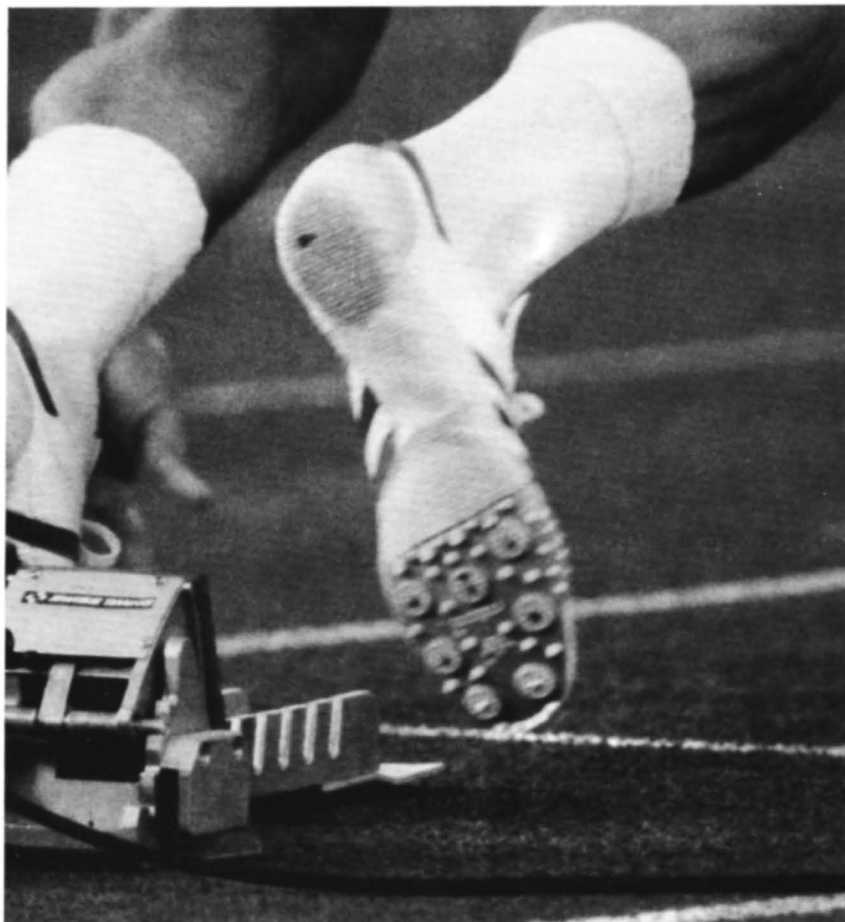
Els anys 80 suposen un període de major "acceleració" en el món de l'Educació Física. Carl Sagan a la seva obra *Los dragones del edén*, per a explicar l'evolució de la humanitat i el seu procés d'acceleració, situa els darrers 2.000 anys de la nostra era en els quatre últims segons d'un any, en el que s'ha anomenat calendari còsmic, indicant així, que els darrers vint segles ocuparien només quatre segons si reduïssim tota la història del cosmos a un any. Doncs bé, aquest procés d'acceleració s'ha donat també en l'Educació Física a Espanya, especialment, en els anys 80. En acabar aquesta dècada s'hauran promulgat dos noves lleis de les tres que s'hauran fet sobre l'Educació Física i l'Esport a nivell estatal, i s'hauran promulgat, quasi amb tota seguretat, 17 lleis de caràcter autonòmic. El nombre d'INEF haurà passat de dos en els anys 70 a nou, com a mínim, a l'any 90. Es dona als estudis d'Educació Física el grau de llicenciatura i s'inicia el procés per a la consecució del doctorat, procedint paral·lelament a la convalidació de totes les titulacions relacionades amb l'Educació Física. S'haurà posat en marxa i estarà a punt

de finalitzar el Pla d'Extensió de l'Educació Física que pretén, bàsicament, dotar a tots els centres públics d'EGB de mestres especialistes i d'instal·lacions esportives. Els nivells de pràctica esportiva de la població han progressat geomètricament en els darrers 10 anys. Els clubs esportius de les primeres divisions en diferents esports han multiplicat per deu o per vint els seus pressupostos. I el món de l'Esport constitueix un sistema de gran impacte social que s'augura com un dels més importants del proper segle.

Sense entrar en una anàlisi exhaustiva dels encerts i errors històrics que han pogut determinar l'Educació Física d'avui, es pot afirmar, sense massa reserves, que la realitat dels anys 80 podria ser notablement millor del que és, sobretot quan les fites aconseguides a Espanya ja s'havien assolit fa 40 ó 50 anys als països del nostre entorn internacional.

Però si l'experiència històrica ens permet comprendre millor el present, cal pensar que el que s'estigui fent ara determinarà la situació futura i, en conseqüència, ens estem jugant ara l'Educació Física de l'any 2.000.

Cal pensar que en els propers anys no es promulgarà cap nova llei estatal de l'Educació Física i l'Esport, no es crearan molts més INEF nous; les bases estructurals de l'Educació Física a l'EGB, tant humanes com materials, estaran resoltes; la reforma del sistema educatiu trigarà a tornar a emprendre's. En definitiva, els anys 80 estan suposant la consolidació estructural del sistema educatiu en general i de l'Educació Física en particular, i estem obligats a preguntar-nos si aquest procés s'està realitzant amb les previsions necessàries per a garantir que el sistema educatiu i la motricitat com instrument objecte de l'educació, contribuiran a aquest enfocament innovador de l'aprenentatge en la seva concepció més àmplia com proposa el

club de Roma en un dels seus informes més prestigiosos (Aprender, horizonte sin límite), i que es basa en la concepció de l'aprenentatge com un enfocament tant del coneixement com de la vida que destaca la iniciativa humana i comprèn l'adquisició i pràctica de noves metodologies, noves habilitats, noves actituds i nous valors, necessaris per a viure en un món en constant canvi, i que permetran a l'ésser humà enfrontar-se a les noves situacions que amb tota seguretat es donaran en el procés d'acceleració en el que estem immersos. D'altra banda, l'Educació Física aborda directament el món corporal i de l'ésser en tota la seva exten-

sió i aquest és alhora condició i requisit indispensable de tota conducta humana, per tant, és difícil entendre un procés educatiu que no contempli especialment aquests aspectes que, d'altra banda, són difícils d'implementar pedagògicament amb les futures tècniques didàctiques informatitzades, donat el component psicomotriu i afectiu de l'activitat física.

No es peca d'excessiva rigurositat en afirmar que la creació de nous INEF s'hauria d'haver realitzat en base a un procés més racional i coordinat, que la implantació de l'Educació Física a l'EGB podria fer-se mitjançant un procés més formal i coherent, amb la for-

---

mació del Professorat d'EGB i en coordinació amb els INEF, que la integració dels INEF a la Universitat com autèntics centres universitaris hauria de ser, des de fa anys, una realitat, i que l'Educació Física hauria d'ocupar el paper que li correspon dins del procés educatiu.

Probablement, estem assistint a una època de consolidació d'estructures tan humanes com materials, però, malgrat la importància que això té, només aborda l'aspecte quantitatiu del problema, obrint un enorme buit d'incògnites sobre les conseqüències de tipus qualitatiu. A principis del segle XXI, és possible que tots els centres d'ensenyament tinguin instal·lacions esportives i professors per a impartir l'Educació Física, però ens hauriem de preguntar si unes i altres seran adequades a les exigències educatives que imposarà la societat del futur.

Particularment tinc seriosos dubtes al respecte, però en definitiva la pregunta latent que ens hauriem de fer, per tal de no hipotecar un futur que ja de per si es presenta prou complex, és: CAP A ON VA L'EDUCACIÓ FÍSICA?

BIBLIOGRAFIA

CAGIGAL, J.M.: *¡Oh deporte! Anatomía de un gigante*, Ed. Miñón, Valladolid, 1981.

GUTIERREZ SALGADO, C.: "Aproximación a la historia de la EF", *Revista española de EF y Deporte*, nº 9/10 Mayo-Junio, 1986.

SAGAN, C.: *Los dragones del edén*, Ed. Grijalbo, Barcelona, 1980.

CAGIGAL, J.M.: *El Deporte en la sociedad actual*, Biblioteca cultural RTVE, nº 27, Ed. Prensa Española, Barcelona, 1975.

BOTKIN, W. J. i cols.: "Aprender, horizontes sin límites". Informe al Club de Roma. Ed. Santillana, Madrid, 1979.

CAGIGAL, J.M.: *Deportes pulso de nuestro tiempo*, Madrid, 1982.

ASIMOV, I.: *Fundación*, Vol. 1, Ed. Plaza y Janés, Barcelona, 1988.
